

Jiří Pehe bude ve vrcholné politice Josefa Luxe velmi postrádat

Výsledky voleb na Slovensku i v SRN mohou přinést pozitivní změny v našich vzájemných vztazích

Politická scéna posledních dnů u nás i v zahraničí je samá změna. V Německu a na Slovensku po volbách uvidíme nové tváře. U nás je KDU-ČSL nucena hledat nového vůdce strany a US nového předsedu poslaneckého klubu. O tom, co to vše může znamenat pro naši společnost, jsme hovořili s ředitelem politického odboru Kanceláře prezidenta republiky Jiřím PEHEM.

■ U našich východních i západních sousedů zvítězila o víkendových volbách dosavadní opozice. Jak se díváte na tento politický vývoj?

»V obou zemích došlo k normální změně tak, jak to v demokratických zemích má být. V Německu to není nic překvapivého. Na Slovensku je to významný posun, nyní záleží na tom, aby opoziční blok opravdu držel pohromadě a byl schopen vytvořit vládu. Současně bude důležité, aby k předání moci došlo bez zádrhelů. Minulá slovenská vláda však není zárukou, že půjde vše hladce.«

■ V Německu se však do parlamentu dostala i postkomunistická strana. Co to znamená?

»To, že se dostala PDS do parlamentu, je výsledkem nespokojenosti východu Německa se způsobem, jakým proběhla reforma po sjednocení země. Nespokojenosti s tím, že západní instituce – a to jak hospodářské, tak politické – byly exportovány se vším všudy včetně personálního obsazení. A tak si i dnes východní Němci často připadají jako občané „druhé kategorie“. Západ Německa sice do východních zemí investoval obrovské množství peněz, to však viditelně nestačí. Pocit, že si své věci děláte sami, je prostě důležitější.«

■ Co toto střídání vlád bude znamenat pro naše vzájemné vztahy?

»Změna na Slovensku by mohla vést k významnému posunu ve vzájemných vztazích a problémy, které byly celá léta zmrazeny, protože bylo zbytečné o nich jednat, by mohly být vyřešeny. Dá se očekávat přívětivější atmosféra v oboustranných vztazích. Hovoří se o tom, že by mezi námi a Slováci měly být nadstandardní vztahy. Za Mečiarovy vlády to však ne-

bylo možné. Nyní se ta šance opět nabízí, protože opozice je složena z lidí, kteří mají k nám a k demokracii obecně příznivější postoj.«

■ A Německo?

»ČSSD se nepokrytě raduje z vítězství německých sociálních demokratů. Tuší tam totiž pomocnou ruku. Mluví se o tom, že němečtí sociální demokraté odsunou do pozadí sudetoněmecký problém. Tím si nejsem tak jist, neboť někteří se v něm hodně angažovali. Nicméně přinejmenším už nebu-

de tato otázka předmětem volebních machinací a Německo k ní bude přistupovat klidněji.«

■ Vraťme se nyní domů. Jako blesk nás zasáhla zpráva o nemoči a odstoupení předsedy KDU-ČSL Josefa Luxe.

»Z několika důvodů nevidím jeho odchod pro českou politiku jako dobrý. Především Josef Lux byl jedním z nejtalentovanějších politiků, byl to velmi schopný vyjednávač. Je to člověk, který je schopen nalézat kompromisy, což dokázal třeba v minulém roce při železniční stávkě. Hrál také důležitou roli v Klausově koaliční vládě, kde sice svými postoji dráždil přívržence ODS, ale na druhé straně to byl právě on, kdo se snažil táhnout vládu k politickému

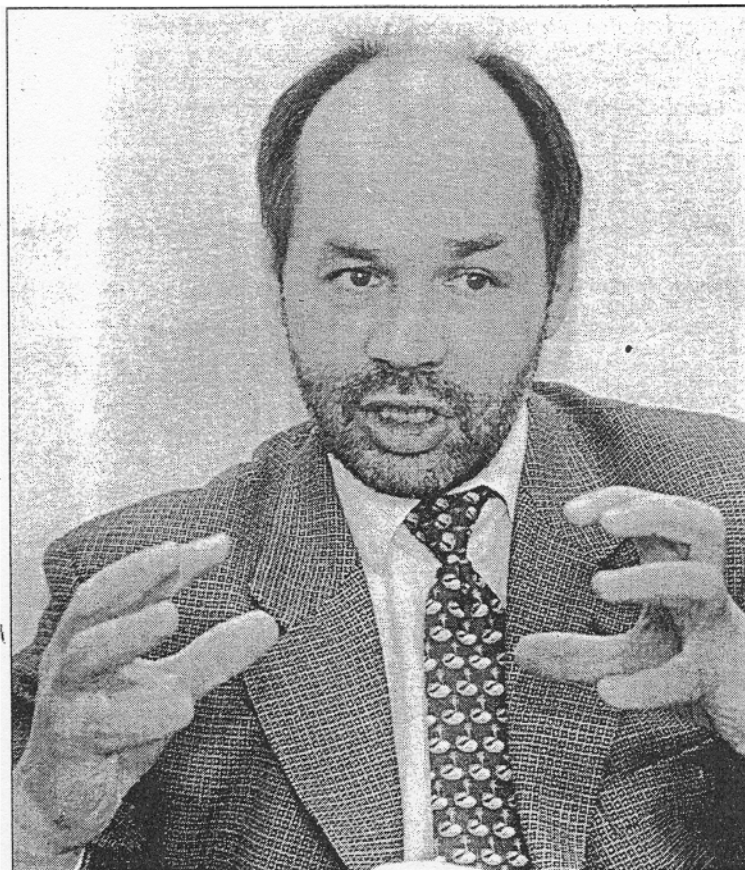
středu. Byl určitou hradbou proti politickým výstřelkům, za což byl často očerňován. Hrál také důležitou roli v Tošovského kabinetu, který pomohl utvořit. Josef Lux bude chybět především nyní, kdy se stal vůdcem opozice proti tzv. opoziční smlouvě. Domnívám se, že ať si o ni myslíme, co chceme, tak kritický hlas opozice vůči takovému uskupení má v demokracii být. Josef Lux byl nejsilnějším opozičním hlasem.«

■ Co bude podle vás s KDU-ČSL dál?

»Vývoj bude do značné míry záležet na tom, kdo vystřídá ve funkci Josefa Luxe. V současné době tam existují tři výrazné osobnosti. Je to Miloš Vybíral, Jan Kasal a Cyril Svoboda. Každý z nich reprezentuje něco jiného. A to lidsky i politicky. Kasal spíše tradiční lidovectví opírající se o jižní Moravu, Vybíral je spíše tím, co představoval i Lux, tedy sjednocující a integrující osobností, ale asi bez toho charismatu, které měl Lux. Svoboda je nová krev, pragmatik a velice schopný úředník i politik. Pro lidovou stranu je však trochu netradiční, a tak se bude velmi těžce prosazovat.«

■ A co soudíte o tom, že Unie svobody oznámila odstoupení předsedy parlamentního klubu Vladimíra Mlynáře?

»Je evidentní, že Unie svobody, ať už je to vysvětlováno jakkoliv, se jako strana ještě stále hledá a svářejí se v ní různé názorové proudy. Odstoupení šéfa klubu bude nejspíš důsledkem těchto názorových střetů, což samozřejmě vůbec nemusí vést ke štěpení strany. Domnívám se, že momentálně převládá názorový proud, který není srovnán s vedoucí rolí Vladimíra Mlynáře. Na lámání chleba však dojde až po senátních volbách. Velmi bude záležet na tom, zda Jan Ruml vyhraje ve svém senátním obvodu. Pokud nevyhraje, pak si nedovedu představit, že by zůstal v čele strany.«

POLITOLOG PEHE se domnívá, že pokud Jan Ruml nezíská senátní křeslo, dojde ve vedení US i k dalším změnám. Foto LEOS CHODURA

ŠÁRKA HELMICOVÁ